

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема: **„Межкултурна рефлексия и интеграция, чрез образование /функционален анализ за периода 2005 - 2016 г./“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

с автор: **Теодора Костадинова Григорова** – редовен докторант в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнология – Етнопсихологически модели в образованието) към Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – Исторически факултет

Научен ръководител: **проф. д-р Ирина Колева**

Изготвил становището: **проф. д.и.н. Георги Велков Колев**, ШУ „Епископ Константин Преславски“

Представяне на процедурата

Теодора Григорова е представила необходимите документи, свързани с процедурата за защита на дисертационния си труд. Тя е приложила дисертационен труд разгърнат в обем от 156 страници. Дисертационният труд е структуриран в увод, изложение в три глави, изводи, заключение, библиография и приложения. Библиографията включва 191 единици, от които 143 източници на кирилица, 21 на латиница и 27 електронни източници. Приложенията включват два въпросника за учители и директори, въпросник за дълбочинно полуструктурирано интервю за педагогически специалисти и експерти в областта на интеграцията, два списъка на респонденти, два модела на полуструктурирани и дълбочинни интервюта. Представени са и аудиозаписи на направените интервюта на терен.

Дисертационният пакет отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагане на ЗРАС, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“. Текстът е минал проверка в системата „Антиплагиат“ на Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Актуалност на тематиката

В съдържателен план представеният за защита дисертационен труд е в областта на етнологията и етнопедагогиката. Докторантът е приемник на научната и емпирична школа на рефлексивният подход в сферата на научните рефлексивни етнопедагогически и етнопсихологически изследвания. Теодора Григорова надгражда своите идеи от ОКС „Бакалавър“ – специалност „Етнология“ и ОКС „Магистър“ – магистърска програма: „Историко – етнически модели на националната сигурност“ към Исторически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – катедра „Етнология“.

Избраната тема от докторант Теодора Григорова е актуална и значима, предвид националната стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, въвеждането на нови професии от МОН – НАПОО в професионално направление 011: «Образование» и 092 «Социални услуги», в които попадат такива професии, като «Образователна медиация», «Подпомагане на лица от уязвими групи» и други, които са следствие на дейността на ЦОИДУЕМ – МОН, чиято дейност се анализира в дисертацията.

Значимостта на темата се определя и от стратегии на НССЕИВ за уязвимите етнически общности и групи, с фокус към ромите, както и планове за дейността на ЦОИДУЕМ – МОН в периода 2005 – 2016 г.

В посочените стратегии и планове, като основна парадигма е поставена задачата за разработване и прилагане на ценностно-ориентирани рефлексивни технологии за социално включване на уязвими етнически общности и групи. Предвид на информационните маркери на социално-образователното пространство у нас, избраната от докторант Теодора Григорова тема е изключително актуална и значима.

Познаване на проблема

Докторант Теодора Григорова, след отчисляването си с право на защита, работи като учител в системата на средното образование. Това и позволява да прави анализи на основата на своя педагогически опит. Участвала е в традиционните семинари на катедра „Етнология“ за докторанти. Бидейки – етнолог по базисно образование, тя притежава изследователски опит и на терен.

Функционалният анализ е извършен от докторанта коректно. Обоснована е значимостта от параметриране на межкултурна рефлексия и интеграция, чрез образование за периода 2005-2016 г.

Методология на изследването

Методологията, представена в дисертационния труд е изградена върху рефлексивният подход в областта на етно-психолого-педагогиката и етнологията. Акцентът в дисертационния труд е върху функционалният анализ на българската национална държавна политиката за межкултурна рефлексия и интеграция, чрез образование /в периода 2005 – 2016 г./. Изследвана е системата на училищно образование, чрез дейността на ЦОИДУЕМ – МОН в качеството си на координиращ център за интеграция, чрез образование на ученици от уязвими етнически общности и групи. Предмет на етно-педагогическото изследване са етнологичните маркери за межкултурна рефлексия в системата на българското училищно образование. Обект на етнопедагогическото изследване е процесът на интеграция чрез образование, осъществяван като държавна политика.

Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд, включва:

- Теренно етнологично изследване за факторите на образователна интеграция с 29 водещи български експерти в областта на образователната интеграция и интеркултурното образование;

- Теренно етноложко изследване за факторите на образователна интеграция с 30 учители и директори на средни училища в страната, имащи отношение към дейността на ЦОИДУЕМ – МОН;

- Етно-педагогическо изследване за установяване на интеркултурната компетентност на 68 педагогически специалисти, осъществяващи политика на образователна интеграция в посоченият период;

- Функционален анализ образователни политики на МОН – ЦОИДУЕМ през периода 2005 – 2016 г.;

- SWOT анализ на европейски и национални стратегически и директивни документи в сферата на интеркултурното образование и процеса на образователна интеграция през периода 2005 – 2016 г.

Теодора Костадинова Григорова притежава научноизследователска компетентност, което е достатъчно основание за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Дисертационният труд в парадигматично и семантично отношение отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Той е с характеристики на **научно-приложно изследване**.

Основните приноси са разгърнати в:

Теоретичен план:

- Извършен е функционален анализ на българската държавна политика за образователна интеграция и интеркултурно образование в системата на училищното образование /период 2005 – 2016 г./;

- Извършен е функционален анализ на дейността, функциите и резултатите от проектна дейност на ЦОИДУЕМ – МОН в периода 2005 – 2016 г./;

- Извършен е SWOT на стратегически и директивни национални документи в системата на училищното образование в сферата на образователната интеграция на учениците от етническите малцинства /период 2005 – 2016 г./;

- Извършен е SWOT на стратегически европейски документи в сферата на образователната интеграция и интеркултурното образование /период 2005 – 2016 г./.

Изследователски /емпиричен/ план:

- Извършен е диагностичен срез на интеркултурната компетентност на 68 педагогически специалисти, работили по проекти в областта на образователната интеграция на ЦОИДУЕМ – МОН /период 2005 – 2016 г./;

- Направени са полуструктурирани интервюта с 29 национални експерти в областта на интеркултурното образование и образователната интеграция на ученици от етническите малцинства, както и на бивши и настоящи директори и експерти от ЦОИДУЕМ – МОН и водещи експерти от дирекции на МОН, имащи отношение към целите на дисертационният труд;

- Проведени са 30 дълбочинни интервюта с директори на средни училища, работещи в междуетническа образователна среда, относно факторите на образователна интеграция;

- Разработен и апробиран е диагностичен инструментариум за установяване на межкултурната компетентност на учители и директори на средни училища, работещи в межкултурна/междуетническа образователна среда.

Преценка на публикациите и личния принос на дисертанта

Теодора Костадинова Григорова е автор на три публикации по темата на дисертационният труд с изнесени изследователски резултати от експерименталната програма. Публикациите са в издания на СУ „Св. Климент Охридски“ - сп. „Терени“ на катедра „Етнология“. Участвала е в национални и международни конференции.

Дисертационният труд е собствено и авторово проучване, което представя Теодора Григорова, като изследовател с тъждествено на извършеното изследване социално-ориентирано поведение.

Автореферат

Авторефератът представя основните научни парадигми, тези и концептуални изводи на извършеното дисертационно изследване. Той отразява от формално и съдържателно гледище пълния текст на докторската дисертация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на **Теодора Костадинова Григорова**, неговите научни приноси, представени чрез публикациите по докторската дисертация, отговарят на областта и професионалното направление за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

*Научната и образователна дейност на кандидата, както и постигнатите от нея изследователски резултати ми дават основание **да препоръчам на уважаемото научно жури да гласува на Теодора Костадинова Григорова присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Етнология – Етнопсихологически модели в образованието).***

01.05.2025 г.
гр. Шумен

Изготвил становището:

/проф. д.и.н. Георги Велков Колев/

